

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 1952

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΚΩΝΣΤ. ΛΕΟΝΤΙΔΗ

Ἡ κατωτέρω ἀνασκόπησις τῆς γεωργικῆς, κτηνοτροφικῆς καὶ δασοπονικῆς δραστηριότητος τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1952 ὀφείλεται εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας κ. Κωνσταντῖνον Λεοντίδην. Ὁ συγγραφεὺς, ὑπ' ὄψιν τοῦ ὁποῦο ἐτέθη ἡ στενότης τοῦ χώρου τοῦ περιοδικοῦ, ἠναγκάσθη, ἀντὶ πλήρους πίνακος τῆς γεωργικῆς οἰκονομίας κατὰ τὸ 1952, νὰ δώσῃ στοιχεῖα τῆς κινήσεως ἐκείνων τῶν προϊόντων, πρὸς τὰ ὁποῖα κυρίως ἐστράφησαν αἱ προσπάθειαι βελτιώσεως τῶν ἀποδόσεων, εἴτε διότι εὐρίσκοντο ἐν προφανεῖ καθυστερήσει ἀπέναντι τῶν δυνατοτήτων τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν εἴτε διότι ἐπλήγησαν καιριώτερον ἀπὸ τὸν πόλεμον καὶ τὴν ἐχθρικήν κατοχήν. Οὕτω, ἐξετάζεται ὁ σίτος, ὁ βάμβαξ καὶ ὁ καπνός, ἐκ τῶν προϊόντων γεωργίας, ἡ κτηνοτροφία, τὰ δάση καὶ, τελικῶς, ἡ προσπάθεια ἐκμηχανισμοῦ τῆς γεωργικῆς μας οἰκονομίας.

ΣΙΤΟΣ

Ἡ πολιτικὴ τοῦ σίτου, τὴν ὁποῖαν ἀκολουθεῖ ἡ Χώρα μας, ἤδη ἀπὸ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου, ἔχει διπλοῦν τὸν δικαιολογητικὸν λόγον αὐτῆς: τὸ μὲν τὴν πολιτικὴν τοῦ οἰκονομικοῦ ἐθνικισμοῦ, τὴν ὁποῖαν ἐνεκαινίασαν αἱ ἄλλαι Χωραὶ, τὸ δὲ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξασφαλίσεως ἐργασίας εἰς τὸν ἀυξανόμενον σταθερῶς πληθυσμὸν τῆς ὑπαίθρου αὐτῆς.

Ἡ προστασία τῶν τιμῶν τοῦ ἐγχωρίου σίτου συνετέλεσεν ὥστε ἡ σιτοκαλλιέργεια νὰ ἀυξηθῇ σημαντικῶς κατὰ τὴν τελευταίαν τριακονταετίαν. Καταλαμβάνουσα αὕτη 4 700 000 στρέμματα ἐν ἔτει 1923, ἐξετάθη τὸ ἔτος 1937 - 38 ἐπὶ 8 604 870 στρεμμάτων καὶ τὸ ἔτος 1951 - 52 ἐπὶ 9 642 000 στρεμμάτων.

Πρὸς τοῦτοις, αἱ καταβληθεῖσαι κατὰ καιροὺς προσπάθειαι διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν καλλιεργουμένων ποικιλιῶν καὶ τῶν μεθόδων καλλιεργείας εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν θαυμασίαν ἀύξησιν τῆς παραγωγῆς τοῦ σίτου. Οὕτω, ἐνθ' τὸ ἔτος 1923 ἡ παραγωγή τοῦ σίτου ἤγγισε τοὺς 239 000 τόννους, τὸ ἔτος 1938 ἀπέδωσεν 980 000 τόννους διὰ νὰ φθάσῃ, ἀκολουθῶς, τὸ ἔτος 1952 τοὺς 1 000 000 τόννους.

Ἐννοεῖται, ὅτι, παρὰ τὴν ἀύξησιν τῆς σιτοπαραγωγῆς τῆς, ἡ Ἑλλάς, διὰ λόγους γεωλογικοὺς καὶ κλιματολογικοὺς, καταλέγεται καὶ σήμερον μεταξὺ τῶν Χωρῶν αἵτινες παρουσιάζουν τὰς μικροτέρας στρεμματικὰς ἀποδόσεις. Ἡ μέση στρεμματικὴ ἀπόδοσις τοῦ σίτου αὐτῆς ἔφθασε τὸ ἔτος 1950 τὰ 115 χιλιόγραμμα, ἐνθ' τὸ ἔτος 1951 δὲν ἀνήρχετο αὕτη εἰμὴ εἰς 97,5 χιλιόγραμμα.

Ἐνδιαφέρον ἐν προκειμένῳ ζήτημα εἶναι ἐὰν ἡ καλλιέργεια τοῦ σίτου, καὶ γενικῶς τῶν ἀρτοποιησίμων σιτηρῶν, πρέπει νὰ ἐπεκταθῇ ἢ ἐνδείκνυται νὰ διατηρηθῇ αὕτη εἰς τὰ σημερινὰ τῆς ἐπίπεδα ἢ ἀκόμη καὶ νὰ περιορισθῇ.

Σημαντικὴ περαιτέρω ἐπέκτασις τῆς σιτοκαλλιεργείας δὲν φαίνεται νὰ εἶναι δυνατὴ. Ἄφ' ἑνὸς μὲν διότι ἡ ἀκαθάριστος πρόσοδος αὐτῆς εἶναι χαμηλὴ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀκαθάριστον πρόσοδον ἄλλων καλλιεργειῶν, καὶ ἰδίως τῆς τοῦ καπνοῦ, τοῦ βάμβακος καὶ τῆς ὀρούζης, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ἀντιπρατεύεται ταύτην ἡ ὑφισταμένη στενότης τῆς γῆς. Ἀπόδοσις, βεβαίως, εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ ἄλλων γαιῶν εἶναι δυνατὴ ὄχι ὁμοῦς εἰς κλίμακα μεγάλην. Ἄλλωστε, τυχὸν διαθέσεις

νέων γαιών εις τήν καλλιέργειαν τοῦ σίτου δὲν θά σημάνη κατ' ἀνάγκην καί αὐξησιν τῆς ἐκτάσεως τῆς σιτοκαλλιέργειας, ἐάν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι λόγοι οἰκονομικοὶ καὶ τεχνικοὶ ἐπιβάλλουν μερικὸν περιορισμὸν τῆς ἐπὶ ὄρεινῶν ἐδαφῶν ἐνεργουμένης σιτοκαλλιέργειας. Ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸς καὶ ὁ περιορισμὸς τῶν ἤδη διὰ σίτου καλλιεργουμένων γαιῶν, διότι :

α) Ἡ ἀντικατάστασις τῆς καλλιέργειας τοῦ σίτου, ἢ ὁποία ὡς χεϊμερινὴ ξηρική καλλιέργεια ἐνεργεῖται εἰς ὅλας τὰς περιφερείας τῆς χώρας, δι' ἄλλων καλλιργειῶν περισσότερον ἀποδοτικῶν, δὲν εἶναι εὐχερής.

β) Ἡ διάθεσις συναλλάγματος διὰ τὴν εἰσαγωγὴν περισσοτέρου ξενικοῦ σίτου προσκρούει εἰς τὴν προσπάθειαν ἐξασφαλίσεως τοῦ ἰσοζυγίου λογαριασμῶν.

γ) Ὑπάρχει ἀδυναμία παραγωγικῆς ἀπάσχολήσεως τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ ἐπὶ ἐτέρων πεδίων.

δ) Λόγοι ἀσφαλείας συνηγοροῦν διὰ τὴν ὑπαρξιν ἐν τῇ Χώρα ἠδὲξημένης παραγωγῆς σίτου.

Ἐπομένως, ἡ σιτοκαλλιέργεια τῆς Χώρας ἐπιβάλλεται νὰ διατηρηθῇ πέραν τῶν σημερινῶν αὐτῆς ὁρίων, μὲ τάσιν ὁμῶς περιορισμοῦ αὐτῆς ἐν τῷ μέλλοντι, καθ' ὅσον ὑπάρχουν σημαντικὰ περιθώρια αὐξήσεως τῶν κατὰ μονάδα ἐπιφανείας ἀποδόσεών τῆς, εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς ἐφαρμογῆς μεθόδων μεζονος ἐντατικοποιήσεως αὐτῆς.

Β Α Μ Β Α Ξ

Ἡ παραγωγή τοῦ βάμβακος, προπολεμικῶς, εἶχεν ἐξελιχθῆ εἰς ἱκανοποιητικὰ σχετικῶς ἐπίπεδα. Ἐν ἔτει 1937, εἶχον καλλιεργηθῆ διὰ βάμβακος 820 156 στρέμματα, τὰ ὁποῖα ἀπέδωσαν σύσπορον βάμβακα 63 146 τόννων. Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα ὠφέλιοντο, κατὰ μέγα μέρος, εἰς τὴν καθιερωθεῖσαν προστασίαν τῶν τιμῶν τοῦ βάμβακος. Παρεῖχοντο εἰς τοὺς παραγωγοὺς δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ ὑπὸ τῆς Α.Τ.Ε. καὶ ἡγοράζοντο ὑπὸ τοῦ Ὄργανισμοῦ Βάμβακος ὄλαι αἱ ὑπὸ τῶν παραγωγῶν προσφερόμεναι ποσότητες βάμβακος, διὰ τὰς ὁποίας οὗτοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξασφαλίσουν εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγορὰν τὴν ὑπὸ τοῦ Κράτους καθορισθεῖσαν κατωτέραν τιμὴν.

Ἡ παραγωγή τοῦ βάμβακος, μειωθείσα, ὡς ἦτο ἐπόμενον, κατὰ τὰ ἔτη τῆς κατοχῆς, ἠδξήθη βαθμιαίως κατὰ τὰ μεταπολεμικὰ ἔτη. Ἐν ἔτει 1951, ἡ καλλιεργηθεῖσα διὰ βάμβακος ἐκτασις ἀνῆλθεν εἰς 870 650 στρέμματα, ἢ δὲ παραχθεῖσα ἐκ ταύτης ποσότης συσπόρου βάμβακος ἔφθασεν τοὺς 89 526 τόννους. Ἐσημειώθη ὁμῶς κάμψις τῆς παραγωγῆς κατὰ τὸ ἔτος 1952. Κατ' αὐτὸ ἐκαλλιεργήθησαν 822 220 στρέμματα ὧν ἡ παραγωγή ἤγγισε τοὺς 76 780 τόννους. Ὠφέλιετο δὲ ἡ μικροτέρα καλλιέργεια κατὰ τὸ ὡς ἄνω ἔτος εἰς τὴν μεγάλην ξηρασίαν, ἣτις, σημειωθείσα κατὰ τὴν περίοδον τῆς σπορᾶς, δὲν ἐπέτρεψε τὴν σπορὰν ὄλων τῶν διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος προοριζομένων γαιῶν.

Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον ἐλήφθησαν μέτρα ἐξαιρετικὰ διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ἐκκοκίσεως τοῦ βάμβακος, ἣτις, πρότερον, κατὰ μέγα μέρος ἐνηργεῖτο διὰ πεπαλαιωμένων ἐκκοκιστηρίων. Διὰ τῆς χρησιμοποίησεως κεφαλαίων τῆς Ἀμερικανικῆς Βοηθείας, εἰσῆχθησαν καὶ ἐγκατεστάθησαν κατὰ τὰ ἔτη 1950 καὶ 1951 δεκαεννέα καινουργῆ καὶ συγχρονισμένα ἐκκοκιστήρια ἀξίας

26 δισεκατομμυρίων δραχμών, παραχωρηθέντα προς χρήσιν εις γεωργικὰς συνεταιριστικὰς ὀργανώσεις.

Ἡ προστασία τοῦ βάμβακος ἐξηκολούθησε καὶ μεταπολεμικῶς, συνισταμένη εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν εξαγωγῶν τοῦ βάμβακος εἰς τὰς ποσότητας τὰς ἀναγκαζοῦσας εἰς τὴν βιομηχανίαν πέραν τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς, τὸν καθορισμὸν τιμῆς ἀσφαλείας δι' ἑκάστην ἔσοδειαν καὶ τὴν χρηματοδότησιν τῆς ΚΥΔΕΠ διὰ τὴν συγκέντρωσιν τοῦ βάμβακος.

Ἄλλο ἐν τούτοις τὸ ζήτημα εἶτι, λόγῳ τῆς χορηγήσεως ἀνεπαρκοῦς, κατὰ τὸ πλεῖστον, χρηματοδοτήσεως, ἢ διαμόρφωσις τῶν τιμῶν εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς τιμῆς ἀσφαλείας δὲν ἦτο πάντοτε πλήρης.

Ἡ τιμὴ ἀσφαλείας διὰ τὴν μέσσην ποιότητα βάμβακος εἶχε ὀρισθῆ κατὰ τὸ ἔτος 1951 εἰς τὸ ποσὸν τῶν 18 000 δραχμῶν κατ' ὄκταν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1952, ἡ προστασία τοῦ βάμβακος ἐπεδιώχθη ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τῆς χορηγήσεως ὑπὸ τῆς Α.Τ.Ε. δανείων ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἐκκοκισμένου βάμβακος, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς ἐξαγωγῆς μέρους τοῦ προϊόντος εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἡ τελευταία αὕτη, οὐχ ἦρτον, δὲν ἠδυνήθη νὰ κινηθῆ, λόγῳ τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν τοῦ βάμβακος ἐπὶ τῆς διεθνoῦς ἀγορᾶς. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον, ἐνεκρίθη, κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, ἡ ἐπιδότησις τῆς ἐξαγωγῆς 3 000 τόννων ἐκκοκισμένου βάμβακος διὰ ποσοστοῦ 15 %.

Διὰ τὴν περαιτέρω αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς τοῦ βάμβακος ὑφίστανται σοβαρὰ εἰσέτι περιθώρια. Εἶναι δυνατὴ ἡ ἔντασις τῆς καλλιέργειας τοῦ βάμβακος, εἰ δὲ ἡ ἐπέκτασις αὐτῆς, διὰ τῆς αὐξήσεως ἰδία τῶν ποτιστικῶν γαιῶν.

Περὶ τὸν νὰ τονισθῆ εἶτι ἡ ἔκτασις καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς καλλιέργειας τοῦ βάμβακος εὐρίσκειται ἐν στενῇ συναρτήσῃ πρὸς τὴν τιμὴν αὐτοῦ. Καθόσον τὸ ἐπίπεδον αὐτῆς εἶναι ἱκανοποιητικόν, κατὰ τοσοῦτον τὸ ἐνδιαφέρον τῶν παραγωγῶν διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς τῶν εἶναι μεγαλύπερον.

Κ Α Π Ν Ο Σ

Ἡ διὰ καπνοῦ καλλιεργηθεῖσα ἔκτασις κατὰ τὸ ἔτος 1951 ἀνῆλθεν εἰς 990 000 στρέμματα, ὑπολειφθεῖσα τῆς κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος καλλιεργηθείσης κατὰ 10 000 στρέμματα. Ὑπῆρξεν, ἐν τούτοις, αὕτη μεγαλυτέρα κατὰ 60 000 στρέμματα περίπου, ἦτοι κατὰ 6,3 ο)ο τῆς μέσης ἐκτάσεως, ἧτις ἐκαλλιεργήθη διὰ καπνοῦ κατὰ τὰ ἔτη 1935 - 1939. Κατὰ τὸ ἔτος ὁμοῦς 1952, ἡ καλλιέργεια τοῦ καπνοῦ περιωρίσθη μόνον εἰς 763 000 στρέμματα, λόγῳ τῶν δυσμενῶν καιρικῶν συνθηκῶν καὶ τῆς ὑπάρξεως σοβαρῶν ἀποθεμάτων παλαιωτέρων ἔσοδειῶν.

Ἡ παραγωγή τοῦ καπνοῦ, ἐξ ἄλλου, ἡ ὁποία κατὰ τὰ ἔτη 1935 - 1939 εἶχε φθάσει, κατὰ μέσον ὄρον, τοὺς 61 000 τόννους, ἀνῆλθε τὸ ἔτος 1951 εἰς 62 700 τόννους, διὰ νὰ κατέλθῃ ὁμοῦς τὸ ἔτος 1952 εἰς 41,3 χιλιάδας τόννους.

Ἀνεξαρτήτως τῆς μειωμένης παραγωγῆς τοῦ 1952, ἡ καπνοπαραγωγή μας εἶναι νὰ σταθεροποιηθῆ περίξ τῶν προπολεμικῶν ἐπιπέδων αὐτῆς. Δὲν συμβαίνει ὁμοῦς τὸ αὐτὸ καὶ μὲ τὴν παραγωγήν τοῦ καπνοῦ τῆς Τουρκίας, ἧτις, ἐγγίσασα, κατὰ μέσον ὄρον, τοὺς 61 000 τόννους κατὰ τὰ ἔτη 1935 - 1939, ἀνῆλθεν εἰς 82 000 τόννους κατὰ τὰ ἔτη 1951 - 1952, αὐξηθεῖσα οὕτω κατὰ 34 ο)ο. Πάντως, περαιτέρω προώθησις τῆς ἐτησίου παραγωγῆς εἶναι δυνατὴ, καὶ δὴ μέχρι τοῦ ὀρίου

των 80 000 τόννων, εάν ή διεθνής κατανάλωσις, ή άλλωστε αυξανομένη, έστρέφτο περισσότερο προς τὰ ποιοτικώς ανώτερα καπνά τής Χώρας ήμων.

Εν πάση δε περιπτώσει, ο καπνός αποτελεί αναγκαίαν καλλιέργειαν του τόπου μας. Υποκατάστασις τής καλλιέργειας αυτού δι' άλλης καλλιέργειας δέν είναι νοητή. Ως γνωστόν, τὸ μεγαλύτερον μέρος του εδάφους του διατιθεμένου δια τήν καλλιέργειαν εκλεκτῶν ποιοτήτων καπνῶν δέν είναι κατάλληλον, λόγω τής φύσεώς του, αλλά και λόγω του κλίματος, νά χρησιμοποιηθῆ δι' άλλας ικανοποιητικῆς αποδόσεως καλλιέργειας.

Ἡ έξαγωγή των ελληνικῶν καπνῶν κατά τήν μεταπολεμικὴν περίσδον — έττω και μέ τινας διακυμάνσεις — θάινει αυξανομένη. Οὕτω, ενῶ τὸ 1946 έξήχθησαν 12 916,8 τόννοι καπνοῦ, ή έξαγωγή των έπομένων έτῶν έπετεύχθη ως ακόλουθως :

έτος	1947	τόννοι	17 920	έτος	1950	τόννοι	26 329,9
»	1948	»	18 484,5	»	1951	»	31 018
»	1949	»	28 100,6	»	1952	»	41 397

Εννοεῖται ότι αι μεταπολεμικαί έξαγωγαί των καπνῶν μας δέν κατώρθωσαν ακόμη νά φθάσουν τὸ επίπεδον τής προπολεμικῆς θέσεως αυτών, τὸ όποιον κατά τήν περίσδον 1935 - 1939 έσημειούτο, κατά μέσον ὅρον, περίξ τής ποσότητος των 44 235 τόννων.

Φυσικῶ τῷ λόγω, ή μειωμένη έξαγωγή του καπνοῦ μας είχε τὰς συνεπείας αὐτῆς :

Κατελείποντο κατ' έτος εν τῇ Χώρα σεβαστὰ αποθέματα, τὰ όποια ἤσκουν ασφυκτικὴν τήν πίεσιν αυτών επί τής έσωτερικῆς αγοράς του καπνοῦ.

Τὸν Οκτώβριον του 1952, τὰ εν τῇ κατοχῇ των καπνεμπόρων, των καπνο- παραγωγῶν και τής Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τής Ελλάδος ευρισκόμενα αποθέματα καπνῶν έσοδείας 1951 και παλαιότερων ανήρχοντο εις 60 000 τόννους περίπου. Περιορίσθησαν όμως ταῦτα τήν 31 Δεκεμβρίου 1952 εις 52 000 τόννους.

Παρά τήν επιδότησιν των καπνῶν των, οι παραγωγοί δέν ἠδυνήθησαν νά απολαύσουν, μεταπολεμικῶς, ικανοποιητικῆς τιμᾶς δια τὸ προϊόν των. Δύναται νά λεχθῆ ότι κατά τὸ έτος 1951 αι επιτευχθεῖσαι ὑπὸ των καπνοπαραγωγῶν μέται τιμαί, σὺν τῷ συμπληρωματικῷ τιμήματι, δέν συνιστοῦν πραγματικὴν ενθάρρυνσιν τής καπνοκαλλιέργειας παρ' ήμιν. Εν σχέσει προς τὰς προπολεμικὰς τιμὰς, ή μὲν μέση τιμή των καπνῶν, συνυπολογιζομένης εις αὐτὴν και τής prime, ηῦξήθη μόνον κατά 250 φορές, ενῶ ή του συνόλου των άλλων γεωργικῶν προϊόντων τιαύτη ηῦξήθη κατά 418 φορές.

Ἡ διαπίστωσις δε αὐτη είναι αξία ιδιαίτερας προσοχῆς, καθόσον γενικῶς αι διεθνεῖς τιμαί των καπνῶν, ἀπὸ του πολέμου και εντεύθεν, ηῦξήθησαν κατά ποσοστὸν σχετικῶς μεγαλύτερον, εν συγκρίσει προς τήν αὔξησιν των τιμῶν τήν όποίαν τὸ σύνολον των άλλων γεωργικῶν προϊόντων επέτυχεν.

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Κατά τὰ προπολεμικὰ έτη 1934 - 1938, ή κτηνοτροφικὴ κατάσταση τής Χώρας ενεφάνιζεν εικόνα αρκετὰ ικανοποιητικὴν. Ὑπῆρχεν εν τῇ Χώρα τὸ έξηξ ζωικῶν κεφάλαιον :

α) Μεγάλα ζώα 1 999 382, ἐξ ὧν ἵπποι 364 046, ἡμίονοι 182 810, ὄνοι 401 900, βόες 986 428 καὶ βούβαλοι 64 198.

β) Μικρά ζώα 13 996 871. Ἐκ τούτων ἦσαν 8 334 844 πρόβατα, 5 127 196 αἴγες καὶ 534 731 χοῖροι, πρὸς δὲ τὰ πτηνὰ ἦσαν 11 929 160 καὶ οἱ κόνικλοι 638 638.

Ὁ πόλεμος καὶ ἡ κατοχὴ ἐξεμηδένισαν σχεδὸν τὴν κτηνοτροφίαν ταύτην. Χάρης, ὅμως, εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν Βοήθειαν καὶ τὰς ἀκαμάτους προσπάθειας τῶν κτηνοτρόφων, καὶ γενικῶς τῶν ἀγροτῶν μας, κατὰ τὸ τέλος τοῦ τέλους 1950 εἶχε πραγματοποιηθῆ, κατὰ σημαντικὸν μέρος, ἡ ἀνασυγκρότησις τοῦ ζωικοῦ ἡμῶν κεφαλαίου, ἣτις, συνεχισθεῖσα κατὰ τὰ ἔτη 1951 καὶ 1952, προώθησε τὴν κτηνοτροφίαν μας πρὸς τὰ προπολεμικὰ ὅρια της, εἰς τινα δὲ σημεῖα καὶ πέραν τῶν ὁρίων τούτων. Ἐδημιούργησεν ἐπὶ πλέον αὐτὴ ὄρους, οἱ ὅποιοι παρέχουν τὴν βέβαιον ἐλπίδα ὅτι, εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον, θὰ ὑπάρχη ἐν τῇ Χώρα κτηνοτροφικὴ κατάστασις ἀξιόλογος. Παραστατικὸς τῶν ἀνωτέρω εἶναι ὁ κατωτέρω παρατιθέμενος πίναξ :

Ἔτη	1950	1951	1952
Ἴπποι	279 074	292 222	303 326
Ἡμίονοι	171 474	184 524	185 088
Ὀνοί	450 042	466 497	465 000
Βόες	815 440	845 750	864 272
Βούβαλοι	67 983	69 317	70 786
Σύνολον μεγάλων ζώων	1 784 013	1 858 310	1 888 472
Πρόβατα	6 904 885	7 325 997	7 484 238
Αἴγες	3 710 472	3 958 492	3 938 307
Χοῖροι	581 908	635 791	537 688
Σύνολον μικρῶν ζώων	11 197 265	11 920 280	11 960 233
Πτηνὰ	9 050 163	10 010 546	10 153 697
Κόνικλοι	330 722	344 451	292 783
Σύνολον	9 380 885	10 354 997	10 456 480

Πρέπει να προστεθῆ ὅτι ἀνασυγκροτήθησαν μεταπολεμικῶς οἱ κτηνοτροφικοὶ σταθμοὶ καὶ οἱ σταθμοὶ ἐπιβητόρων καὶ ὅτι λειτουργοῦν σήμερον ἐν τῇ Χώρα 12 κτηνιατρεῖα, καὶ δὴ ἀνὰ ἐν ἐν Λαρίση, Τρικκάλαις, Γιδᾶ, Κατερίνη, Βερροῖα, Σέρραις, Δράμα, Κομοτινῇ, Μυτιλήνῃ, Ξάνθῃ, Λαμία καὶ Λαγκαδᾶ, παρέχοντα ἰατρικὴν περίθαλψιν εἰς τὰ ζῶα τῶν ἀγροτῶν. Ἔτερα δὲ πέντε κτηνιατρεῖα πρόκειται νὰ λειτουργήσουν ἐν τῇ προσεχεῖ μέλλοντι μὲ ἔδρας τῆν Γαστούνην, τὸ Ἄργος, τὸ Ἀγρίνιον, τὴν Τρίπολιν καὶ τὴν Ἐλευθεροῦπολιν.

Ἐδρῶσονται, πρὸς τούτοις, ἐν πλήρει λειτουργίᾳ τὰ ἐν Ἀθήναις καὶ Θεσσαλονίκῃ κτηνιατρικὰ μικροβιολογικὰ Ἰνστιτούτα, παρέχοντα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τοὺς ἐμβολιασμοὺς τῶν ζώων ἐμβόλια. Ὑπάρχει, ἐξ ἄλλου, ἐκ τῶν ἐφοδίων τοῦ ἐξωτερικοῦ, μεγάλη ποσότης κτηνιατρικῶν φαρμάκων, ἐπιτρέπουσα τὴν ἀποτελεσματικὴν ἐπέμβασιν τῶν κτηνιατρικῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν νόσων ἢ ἐπιδημιῶν τῶν ζώων.

Δ Α Σ Η

Τὰ δάση μας προπολεμικῶς ἐκάλυπτον ἑκτασίην 19 000 000 περίπου στρεμμάτων, ἀντιπροσωπεύουσαν τὸ 15 ο)ο τῆς ὅλης ἐκτάσεως τῆς Χώρας. Ὁ πόλεμος ὁμοῦς καὶ ἡ κατοχὴ ἐπέφερον ζημίας μεγάλας εἰς σημαντικώτατον μέρος αὐτῶν. Ἐκτασίς 5 000 000 στρεμμάτων παρουσιάζεται σήμερον κατεστραμμένη, ἡμικατεστραμμένη δὲ ἑτέρα ἑκτασίς 4 000 000 στρεμμάτων. Ὑφίσταται, ὅθεν, ἐν τῇ Χώρα, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, πρόβλημα ἀνασυγκροτήσεως τῶν δασῶν, τὸ ὁποῖον, ἄς λεχθῇ ἀμέσως, ἀντιμετωπίζεται διὰ διαφόρων λύσεων, αἵτινες τείνουσι πᾶσαι εἰς τὴν αὐξήσιν καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς δασικῆς παραγωγῆς.

Αἱ διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ τούτου καταβαλλόμεναι σύντομοι προσπάθειαι στρέφονται εἰς δύο κύρια σημεῖα: Τὴν συστηματικὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν δασῶν καὶ τὴν δημιουργίαν ἔρων ἐκμεταλλεύσεως εἰς τὰ δάση, τὰ ὁποῖα, ἔλλείψει συγκοινωνίας, μένουσι ἐντελῶς ἀνεκμετάλλευστα.

Εἶναι ἄξιον μνησῆς τὸ γεγονός ὅτι κατορθώθη νὰ ἀποκατασταθῶν εἰς λειτουργίαν τὰ προπολεμικῶς ἰδρυθέντα ἐργοστάσια κρατικῆς ἐκμεταλλεύσεως δασῶν, τὰ ὁποῖα, ἀπελευθερώοντα τὰ δάση ἀπὸ τὰ παθητικὰ τῶν ξυλοδῆ ἀποθέματα, προσφέρουσι εἰς τὴν ἀγορὰν σημαντικὰς ποσότητας ξυλείας. Λειτουργοῦν σήμερον ἐργοστάσια κρατικῶν δασικῶν ἐκμεταλλεύσεων εἰς Καλαμπάκαν, εἰς Φουρνᾶν, Εὐρυτανίας, εἰς Χρυσοβίτσι, Τριπόλεως, εἰς Ἀλαγονίαν καὶ εἰς Σκοτεινὰ (Μόρνα) Κατερίνης.

Βάσει, ἐξ ἄλλου, ἐπιμελημένου προγράμματος, προωθείται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν εἰς ἀπροσίτους περιοχὰς ὑπαρχόντων δασικῶν συμπλεγμάτων, ἄνω, ἄλλωστε, εἶναι καὶ τὰ σπουδαιότερα ἀπὸ παραγωγικῆς ἀπόψεως. Κατὰ τὰ ἔτη 1951 καὶ 1952 ἡ ἑτησίᾳ παραγωγὴ τεχνικῆς ξυλείας ἀνῆλθεν εἰς 130 000 κυβ. μέτρα, μὲ προοπτικὴν αὐξήσεως, καὶ δὴ μέχρι τοῦ διπλασίου, τοῦθ' ὅπερ θὰ συντελεσθῇ εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς εἰσαγομένης ποσότητος ξυλείας, ἣτις κυμαίνεται κατ' ἔτος μεταξὺ 500 000 καὶ 600 000 κυβ. μέτρων στρογγύλης ξυλείας. Ἐπι σπουδαιότερα, ὁμοῦς, δύναται νὰ εἶναι ἡ αὐξήσις τῆς παραγωγῆς τοῦ καυσίμου ξύλου, δοθέντος ὅτι τὰ ἀποθέματα τοῦ ξύλου τούτου εἶναι μεγαλύτερα τοῦ τεχνικοῦ τοιοῦτου.

Ἐννοεῖται ὅτι ἕως ἀπαραίτητος διὰ τὴν διεύθυνσιν εἰς τὰ ἀπρόσιτα δάση, τὰ ἐπὶ ὄρειων ὄγκων ἀποκεκλεισμένα, εἶναι ἡ κατασκευὴ εὐρέως ὀδικοῦ δικτύου συγκοινωνίας καὶ μεταφοράς. Ἡδὴ προπολεμικῶς, εἶχον κατασκευασθῆ δασικαὶ ὁδοὶ μήκους 200 χιλιομέτρων, κατὰ δὲ τὰ ἔτη 1948 ἕως 1952 ἐγένετο κατασκευὴ ἑτέρων 115 χιλιομέτρων τοιοῦτων ὁδῶν, συντήρησις καὶ βελτιώσεις 130 χιλιομέτρων καὶ ὁδοστρωσίς 31 χιλιομέτρων, δαπανηθέντος ποσοῦ 12 δισεκατομμυρίων δραχμῶν περίπου.

Ἰδιαίτεροι φροντίδες καταβάλλονται διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τῆς δασικῆς παραγωγῆς, ἐπὶ τῇ σκοπῇ τῆς χρησιμοποίησεως, εἰς μεγαλυτέραν κλίμακα, ὡς τεχνικοῦ, τοῦ εἰς τὴν κατηγερίαν τοῦ καυσίμου κατατασσομένου ξύλου. Πρὸς τούτοις, διὰ τῆς βελτιώσεως τῶν μεθόδων ρητινέσεως καὶ τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῶν παραγωγικῶν ρητίνης δασῶν, ἐπιδιώκεται ἡ αὐξήσις τῆς ρητινοπαραγωγῆς, μειωθεῖσης συνεπείᾳ τῶν καταστροφῶν τῆς κατοχῆς κατὰ 40 ο)ο. Ἡ παραγωγὴ ρητίνης κατὰ τὸ ἔτος 1951 ἀνῆλθεν εἰς 15 000 000 ὀκάδες, ἐνῶ κατὰ τὸ ἔτος 1952

έφθασεν αὐτὴ εἰς τὴν ποσότητα τῶν 16 000 000 ἀκάδων, ἣτις ἀντιπροσωπεύει τὸ 64 ο)ο τῆς προπολεμικῆς παραγωγῆς ρητίνης, ἐγγιζούσης τὰς 25 000 000 ἀκάδας.

Βαρυστῆμαντον ὅμως εἶναι καὶ τὸ ἔργον δι' οὗ ἐπιζητεῖται ἡ ἀποκατάστασις τῶν καταστραφέντων δασῶν. Ἐννοοῦμεν τὰς τεχνητὰς ἀναδασώσεις. Ἐκτασίς 200 000 στρεμμάτων ἀνεδασώθη κατὰ τὸ ἀπὸ 1937 καὶ μέχρι τέλους 1951 χρονικὸν διάστημα. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1952-53 ἡ ἀναδάσωσις ἐνηργήθη ἐπὶ ἐτέρω 34 450 στρεμμάτων. Συνεχίζεται δὲ καὶ ὁ ἀγὼν ἐναντίον τῶν διαβρώσεων τοῦ ἐδάφους ὡς καὶ τῶν χειμάρρων. Εἴκοσι ὀκτὼ δισεκατομμύρια δραχμῶν ἐδαπανήθησαν μεταπολεμικῶς δι' ἐπεμβάσεις κατὰ τῶν χειμάρρων, πρὸς διευθέτησιν αὐτῶν. Εἰδικῶς, τὸ ἔτος 1952-53, διηυθετήθησαν 22 χεῖμαρροι.

Ἐνδιαφέρει νὰ λεχθῆ ἀκόμη ὅτι, ἀπὸ τινων ἐτῶν, μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων τῆς δασικῆς πολιτικῆς περιελήφθη καὶ ἡ φροντίς τῆς θελιώσεως τῶν περιεχομένων ἢ παρακειμένων εἰς τὰ δάση βοσκοτόπων, πρὸς κάλυψιν τῶν εἰς χόρτον ἀναγκῶν τῆς κτηνοτροφίας. Ἐδαπανήθησαν διὰ τὴν ἀξιοποίησιν ὄρεινῶν βοσκῶν, κατὰ μὲν τὰ ἔτη 1951-52, 1 300 000 00 δραχμαὶ ἐκ πιστώσεων τῆς Ἀμερικανικῆς Βοηθείας, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1952-53, 80 000 000 δραχμαὶ.

Γενικῶς, διὰ τὴν δασικὴν ἀνασυγκρότησιν, τὴν ὅποیان ὑπαγορεύουν ὄχι μόνον λόγοι οἰκονομικοὶ ἀλλὰ καὶ λόγοι κλιματολογικοὶ, ὅπως ἐπίσης καὶ λόγοι θελιώσεως τοῦ καθεστῶτος τῶν ὑδάτων, ἐδαπανήθησαν μέχρι σήμερον 95 περίπου δισεκατομμύρια δραχμῶν, ἐξ ὧν ποσὸν 17,2 δισεκατομμυρίων δραχμῶν διετέθη κατὰ τὴν χρῆσιν 1952-53.

Ο ΕΚΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Ὁ ἐκμηχανισμὸς τῆς γεωργίας, ὁδηγῶν εἰς τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν μείωσιν τοῦ κόστους αὐτῆς, σημειώνει σημαντικωτάτας προόδους κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Προπολεμικῶς ὁ μηχανικὸς ἐξοπλισμὸς τῆς Χώρας περιελάμβανεν :

1) Ἐλκυστήρας ὀλικῆς ἰσχύος εἰς ἕξιν ὀλικῆς ἰσχύος 43000 HP	τεμ. 1 695
2) Ἀλωνιστικὰς σταθερὰς μηχανὰς	» 1 070
3) Θεραλωνιστικὰς μηχανὰς	» 42
4) Θεριστικὰς αὐτοδευτικὰς	» 4 000
5) Χορτοκοπτικὰς	» 800
6) Σπαρτικὰς	» 10 000
7) Ἀροτρα ἐλκυστήρων	» 370
8) Δισκοσβάρνας	» 100
9) Μηχανοκίνητα συγκροτήματα διαλογῆς καὶ ἀπολυμάνσεως σπόρων	» 40

Ὁ ἐξοπλισμὸς οὗτος, ὀλόκληρος σχεδόν, ἀνενώθη, μετὰ τὰς καταστροφὰς τῆς κατοχῆς, καὶ ἠδξήθη δι' ἐισαγωγῶν ὡς ἀκολούθως, κατὰ τὸ ἀπὸ 1945 μέχρι 1951 χρονικὸν διάστημα :

1) Ἐλκυστήρες ὀλικῆς ἰσχύος 174 770 HP	τεμ. 5 986
2) Ἀλωνιστικὰ σταθερὰ	» 325
3) Θεραλωνιστικὰ	» 568
4) Θεριστικὰ αὐτοδευτικὰ	» 1 171
5) Χορτοκοπτικὰ	» 668
6) Χορτοσυλλέκται καὶ ἀναδευτήρες	» 475

7) Ήθραντήρια δρύζης, άραθοσίτου	τεμ.	79
8) Άλεστικά κτηνοτροφών	»	308
9) Άντλητικά συγκροτήματα άρδεύσεως	»	13 474
10) Ρυμουλκούμενα δχήματα	»	2 265
11) Διπασματοδιανομείς	»	300
12) Διάφορα μηχανήματα καλλιεργείας και συγκομιδής	»	9 855

Πρός τούτοις, διά παραγγελιών εις τήν έγχώριον βιομηχανίαν, ό τεχνικός τής Χώρας έξοπλισμός έπλουτίσθη διά μηχανημάτων και έργαλειών αξίας 85 δισεκατομμυρίων δραχμών περίπου. Ίδιαιτέρως, όμως, ένδιαφέρων είναι ό μηχανικός έξοπλισμός τής Ύπηρεσίας Μηχανικής Καλλιεργείας του Ύπουργείου Γεωργίας και ό έπιτελεσθείς υπό τής ύπηρεσίας ταύτης όγκος καλλιεργητικών, έγγειοβελτιωτικών και χωματουργικών έργασιών.

Τά παραληφθέντα μεταπολεμικώς υπό τής Μηχανικής Καλλιεργείας μηχανήματα όφείλονται κυρίως εις τά κεφάλαια τής Άμερικανικής Βοηθείας, ύπολογίζεται δέ ή αξία αυτών εις 15 000 000 δολάρια.

Τά μηχανήματα ταυτα κατανέμονται εις κατηγορίας ώς εξής :

1) Έλκυστήρες (άλυσοφόροι)	τεμ.	840
2) Αύτοκίνητα χωματουργικά (έσκαφείς κλπ.)	»	133
3) Ρυμουλκούμενα χωματουργικά	»	393
4) Αύτοκίνητα	»	277
5) Βαρέα ρυμουλκά	»	62
6) Διάφορα μηχανήματα	»	1 420

Αί έκτελεσθείσαι, έξ άλλου, υπό τής Ύπηρεσίας Μηχανικής Καλλιεργείας έργασίαι μέχρι τέλους του 1951 ύπήρξαν αί ακόλουθοι :

1) Καλλιεργητικά έργασίαι, ήτοι έλαφραί και βαθείαι άρόσεις, δισκοσβάρνισματα, έκχερσώσεις, εκθαμνώσεις, εκδασώσεις, ύπεδαφοκαλλιέργεια, σπορά, θερισμός, θεραλωνισμός, ένεργηθείσαι επί συνολικής εκτάσεως 3 373 378 στρεμμάτων, κατανεμομένης χρονολογικώς ώς εξής :

έτος	1945	στρέμματα	289 030	έτος	1949	στρέμματα	286 442
»	1946	»	698 785	»	1950	»	260 850
»	1947	»	631 740	»	1951	»	299 032
»	1948	»	907 799				

Ή συνολική αξία των άνωτέρω έργασιών, ύπολογιζομένη εις τιμάς κόστους του 1951, άνέρχεται εις 54 192 εκατομμύρια δραχμών.

2) Έργασίαι έγγειοβελτιωτικάί, περιλαμβάνουσαι έργα άρδευτικά, άποστραγγιστικά, άντιπλημμυρικά, ίσοπεδώσεις και αξιοποίησιν άλατούχων έδαφών.

Τά έργα ταυτα, εκτελεσθέντα κατά τά έτη 1947—1951, έβελτίωσαν ή απέδωσαν εις τήν καλλιέργειαν τάς κάτωθι εκτάσεις γαιών :

Άρδευτικά	στρέμματα	78 000
Άποστραγγιστικά	»	260 000
Άντιπλημμυρικά	»	116 000
Ίσοπεδώσεις κλπ.	»	88 000
Άξιοποίησιν άλατούχων έδαφών		39 000
Σύνολον στρεμμάτων		581 000

Ἡ ἀξία τῶν ἀνωτέρω ἔργων ὑπολογίζεται εἰς 65 475 ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἐξ ὧν ποσὸν 50 881 ἑκατομμυρίων ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀξίαν τῆς ἀξιοποιήσεως τῶν ἀλατούχων ἐδαφῶν, νοουμένης μετὰ τῶν δαπανῶν ὀρυζοκαλλιεργείας, τεχνικῶν κατασκευῶν, μονίμων ἐγκαταστάσεων κλπ.

3) Κατασκευὴ ὁδῶν, τόσον ἀγροτικῶν, ὅσον καὶ δασικῶν :

Αἱ ὁδοὶ αὗται, ἐκτελεσθεῖσαι ἐπὶ συνολικοῦ μήκους 2 450 χιλιομέτρων, ἀναλογοῦν εἰς τὰ ἔτη τῆς κατασκευῆς τῶν ὡς ἀκολουθῶν :

Ἔτος	1949	χιλιόμετρα	160
»	1950	»	805
»	1951	»	1485

Τὸ μήκος τῶν δασικῶν ὁδῶν, εἰδικῶς, ἀνέρχεται εἰς 150 χιλιόμετρα.

4) Εἰδικαὶ ἐργασίαι :

Αἱ ἐργασίαι αὗται συνίστανται εἰς τὴν προστασίαν τοῦ ἐδάφους ἐκ τῶν διαβρώσεων, τὴν ὀργάνωσιν ὁμαδικῶν κοινοτικῶν τριφυλλεῶνων, τὴν ἐκτέλεσιν ὑπερβαθῶν ἀρόσεων διὰ τὴν ἐγκατάστασιν ἀμπελώνων καὶ ὀπωρῶνων καὶ τὴν κατασκευὴν ὑδατοδεξαμενῶν διὰ τὸ πότισμα καπνοφυτειῶν καὶ ζώων.

Πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ, πρὸς τούτοις, εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῆς Ὑπηρεσίας Μηχανικῆς Καλλιεργείας, καὶ ἡ φροντίς αὐτῆς διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τεχνικοῦ προσωπικοῦ, καταλλήλου διὰ τὸν χειρισμὸν, τὴν συντήρησιν καὶ τὴν ἐπιδιόρθωσιν τῶν πάσης φύσεως γεωργικῶν μηχανημάτων.

Πράγματι, ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸν Σταθμὸν Δοκιμῶν Γεωργικῶν Μηχανῶν καὶ τὴν Ὑπηρεσίαν Γεωργικῶν Ἐφαρμογῶν, ὠργάνωσεν αὕτη σχολεῖα βραχείας διάρκειας, εἰς τὰ ὅποια μέγας ἀριθμὸς ἀγροτοπαίδων ἠδυνήθη νὰ ἐκπαιδευθῇ, κατὰ τρόπον μεθοδικόν, ὅχι μόνον εἰς τὴν χρῆσιν διαφόρων γεωργικῶν μηχανημάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς οἰκοδομικὰς καὶ ξυλουργικὰς ἐργασίας. Ἐπὶ πλέον, ἐχορήγησεν αὕτη κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐτῶν 1945—1951, πτυχία χειριστῶν μηχανημάτων (μηχανοδηγῶν ἀλωνιστικῶν μηχανῶν, ὀδηγῶν ἐλκυστήρων καὶ βοηθῶν) εἰς 2680 άτομα.